

Razgovarala: Zdenka BRAJKOVIĆ

Švicarski naučnik, direktor CE-
IS-a (Centra za strategiju
evropskih integracija), filo-
zof, pedagog Christophe Solioz
objavio je prošle godine "Povratak
na Balkan" (Retour aux Balkans
1992-2010, l'Harmattan), knjigu
koja obuhvata tekstove i političke
analize koji pozivaju čitaoca na
razmišljanje, bivajući mogući pu-
tokaz u labirintu postjugosloven-
ske kompleksne situacije.

Knjiga je rezultat skoro 20-godiš-
njeg posmatranja i istraživanja
balkanskog područja, a sadrži i
autorove tekstove, između ostalih,
o Wolfgangu Petrichu, Carli del
Ponte, Alexu Langeru, Slavenki
Drakulić, Šejli Kamerić... Central-
ne analize posvećene su BiH i Ko-
sovu.

Ovih dana rado se odazvao po-
zivu da za Oslobođenje govori o
svojim viđenjima bosanske bu-
dućnosti.

Evropska afirmacija

• U Genevi 4. aprila organizu-
jete večer sa Carlom del Ponte
"Carla del Ponte - u ime pravde".
Da li se publika u Genevi, ili u
Evropi općenito, još interesuje za
naše područje, za Bosnu i Herce-
govinu, za Sud u Haagu, pa, nar-
avno, i za Carlu del Ponte?

- Mislim da treba prodrmati i
oživiti javno mnijenje, upravo to.
Međunarodni sud u Haagu simbo-
lizira više izazova. Prije svega, po-
trebu za međunarodnom prav-
dom u potrazi za ratnim zločinima
i borbu protiv njihovog nekažnja-
vanja. O tome čak ne treba ni dis-
kutovati, to se podrazumijeva.

Drugo: za Bosnu je itekako važno
priznavanje genocida. Razna svje-
dočenja predstavljaju neiscrpan
izvor za historičare i za angažova-
ne građane. Procesi su u toku, isti-
na je etablirana, međunarodna
pravda je u funkciji. Ako danas to-
liko govorimo o međunarodnoj
pravdi, o izvještaju Dicka Martija,
to je zahvaljujući Carli del Ponte. Ne
poznajem nikoga ko se toliko an-
gažovao, rizikujući i svoj život, da
pravda bude zadovoljena, naročito
da zločini budu kažnjeni kao što je
to ona uradila. U tom slučaju, sa-
mo joj možemo skinuti kapu, tj.
odati priznanje.

• **Uvijek je interesantno čuti ka-
ko stranac razmišlja o našem
problemu, računajući na obje-
ktivnost takvog stava. Šta Vi mi-
slite konkretno o budućnosti**

Povratak na Balkan Christophea Solioza

Moj pogled je usredsrijeđen apsolutno na jedinstvenu BiH

**Ima jedna nova generacija u BiH koja
mного može da dadne Evropi. Bosna mora
biti prisutna u domenu kulture
jer ima šta da pokaže**

BiH, dali je vidite kao članicu EU?

- Prije svega, ne mislim da imam
objektivniji stav, to niko ne može
imati, naročito kad je riječ o BiH. Ali,
moj pogled je usredsrijeđen apso-
lutno na jedinstvenu BiH, u kojoj će
ratni zločinci biti kažnjeni, a ko-
rumpirani političari osuđeni i
zbačeni sa vlasti. Treba pokrenuti
stvari - takva Bosna ima budućnost.
Iako je, naravno, obilježena ratom
i postratnim problemima, sanjam
je kao mirnu zemlju, u kojoj svako
može živjeti sretno i u dobrim re-
lacijama sa drugima dakle, u do-
brim komšijskim odnosima.

Što se tiče priključivanja BiH
EU, treba podsjetiti da je bivša Ju-
goslavija bila na pragu da to postane.
Razlozi nisu samo historijski,
oni su i kulturne, i političke i, nar-
avno, ekonomske prirode. Bosna i
Hercegovina, kao i druge republike
bivše Jugoslavije, moraju se afir-
misati na evropskoj sceni na najbo-
lji način. Evo primjera: umjetnica
Šejla Kamerić je najljepša promo-
cija BiH koju možemo zamisliti.
Nagrada evropske fondacije Routes
Awards koja joj je dodijeljena u
Bruxellesu to ilustruje. Vlada BiH
mora da podržava kulturni milje,
bratimljenje gradova, univerzitet-
ske razmjene i mora se angažova-
ti svim snagama na programima
kooperacije u regionu, Unije i Vijeća
Evrope. Evropa se stvara putem

građana, njihovim angažmanom,
a ne samo putovanjima privilego-
vanih.

Ima jedna nova generacija u
BiH, otvorena, interesantna, koja
mного može da dadne Evropi.
Bosna mora
biti prisutna
u domenu
kulture,
jer ima
šta da

Knjige drugih autora

- Moram priznati da sam bio možda sebičan objavivši knjigu
koja svjedoči o mom angažmanu. Naime, posvećujem mnogo vi-
še energije i držim mnogo više do knjiga koje su napravili drugi
autori, a koje sam objavio. Tu, prije svega, želim istaći knjigu iz
umjetnosti Šejle Kamerić (Two words 2009), pa knjige za koje je
zaslužan Wolfgang Petrisch: Forgotten Futur: The Politics of Po-
etry in Bosnia and Herzegovina Damira Arsenijevića (2010), The
Balkans: The Terror of Culture Ivana Čolovića (2011). Te knjige po-
kazuju da se Balkan pokreće, možda još ne koliko bi trebalo, ali
izvjesno je da te knjige pokazuju jedan put koji treba slijediti.

pokaže, pa vidite te mlade ljude:
Jazz festival, SFE, Damir Imamović...
i da kažem onako kroz humor i pri-
jateljski - Bosna Kurte i Plaste ima
budućnost.

• **Centar svjetskog interesova-
nja danas je ipak arapski svijet?**

- Ne, ne mislim uopšte tako.
Činjenica je da Evropa ima drugih
prioriteta, ali ono što je bitno za sve
bivše jugoslovenske republike, pa
naravno i za BiH, jeste da moraju
prevazići mentalitet asistencije i
afirmisati se kao budući članovi EU.
Ono što se dešava trenutno u arap-
skom svijetu, daje jednu novu ulogu,
naročito Turskoj, ali i Balkanu.
Turska je to razumjela i ona već go-
dinama ima konstruktivnu ulogu
na Balkanu. Na Balkanu je da pot-
vrdi svoju geostratešku ulogu na in-
teligentan način. Takođe, tu je me-
diteranski prostor o kojem treba
ponovo misliti, o čemu treba raz-
govarati, a na to me pobuđuju i tek-
stovi mog prijatelja Predraga Ma-
tvejevića. Mediteran nije sam Mar-
seille, ili neki gradovi...To je veoma
važan prostor.

Moj tajni vrt

• **Kada i kako je počelo Vaše in-
teresovanje za Balkan?**

- Još kao student u Zurichu, kra-
jem 70-ih godina prošlog vijeka, in-
teresovao sam se za Marcusa,
Adorna i Froma. Tako sam i slijedio
aktivnosti grupe Praxis i korčulan-
ske seminare. Nažalost, malo sam
imao mogućnosti da im prisustvu-
jem i danas žalim zbog toga. Tih is-
tih godina, na Ciriškom seminaru
psihoanalize u centru pažnje je
bio Paul Parin, koji je, sa prijatelji-
ma, bio angažovan u Centrale sa-
nitaire Suisse, koja je pomagala
partizane u toku Drugog svjetskog
rata, a o čemu govorim i u knjizi
"Povratak na Balkan". Počeo sam
slijediti njegov primjer. A onda je
došao Helsinki Citizen Assembly
(Helsinški parlament građana) i po-
znanstvo sa Vetonom Surroiem,
Zdravkom Grebom, Srđanom
Dvonrikom - ostao sam vjeran na-
šem prijateljstvu. A onda su se ro-
dila i nova, kao sa Dunjom Blažević,
Sveborom Dizdarevićem, Ivanom
Čolovićem, Wolfgangom Petris-
chem, koji je takođe jako vezan za
Bosnu, odakle potiče i naše prija-
teljstvo i zajednički angažman. I na
kraju čitanje "Derviša i smrti" Me-
še Selimovića, moje najomiljenije
knjige, kao i Danila Kiša, mog omi-
ljenog autora.

A Sarajevo, to je moj tajni vrt, to
je moja kuća!

TAKOREČI... SOLIDARNOST

Članovi Mladeži HDZ-a BiH
organizirali su ispred OŠ Ilije Ja-
kovljevića u Mostaru paljenje
svijeća u čast žrtvama potresa u
Japanu. Osim njih, svijeće su za-
palili i učenici i ravnateljica OŠ
Ilije Jakovljevića te brojni građani
Mostara, čime su se solidarizira-
li sa stanovnicima potresom po-
gođenog Japana. "Hrvatski narod
u BiH je i sam u teškom položaju,
pa time možda i najviše svjestan
koliko Japanu znači ovakva po-
držka u teškim trenucima", ista-
knuo je predsjednik Mladeži
HDZ-a BiH Slaven Zeljko.